

Radni materijal za učenike 5.2

Osnovna pitanja o kojima treba voditi računa kod izrade institucionalnog ustroja

Kada utvrđujete sustav pravila, morate donijeti neke temeljne odluke. Odlučujete kojem obliku upravljanja (odlučivanja) dajete prednost te tko će biti vlasnik ulovljene ribe. Možete raditi različite kombinacije tih osnovnih oblika i doći do različitih rješenja.

Vlasništvo \ Uprave	Hijerarhija (državna vlast)	Kooperativna mreža
Privatno vlasništvo		
Javno dobro		

Odjeljci koji slijede daju dodatne informacije o različitim opcijama.

1. Odabir modela upravljanja

Glavni agent	Država	Lokalne mreže
Ključni pojmovi	Moć i vlast	Osobni odnosi, komunikacija i zajednički interesi
Osmisli načelo sustava	Hijerarhija (odozgo)	Partnerstvo (ista razina)
Prednosti	Mir i stabilnost Zakoni jasno dopuštaju ili zabranjuju neka ponašanja ljudi. Zakoni se mogu sudski provest ako dođe do kršenja.	Velika stručnost i fleksibilnost u rješavanju problema i ispunjavanju interesa ljudi. Sloboda improviziranja i brzog reagiranja.
Slabosti i rizici	Opasnost od zlorabe moći. Nefleksibilnost. Slabi poticaji za osobnu inicijativu.	“Veto-igrači” mogu blokirati odluke. Pravila se teško provode ako se ne poštuju.
Pravna sredstva	Demokracija i ljudska prava Vladavina prava Ustavni zaštitni mehanizmi	Moralne sankcije. Kultura odgovornosti.

2. Pitanje vlasništva: čiji je riblji izlov?

Dvije osnovne opcije i neki kriteriji za razmišljanje:

	Privatno vlasništvo	Javno dobro
Vlasnička pravila	Svaki ribar je vlasnik svog ulova. S njim može raspolagati kako želi.	Svaki ribar isporučuje svoj ulov javnom zastupniku. Riba se potom raspacava članovima zajednice.
Poticajno za ribare		
Učinak na ukupnu količinu ribe		

Učinak na riblje zalihe

3. Daljnja pitanja koja treba uzeti u obzir kod izgradnje ustanova

- Želite li definirati cilj koji treba ostvariti?
- Tko je ovlašten donositi odluke?
- Želite li osigurati alate za provedbu pravila?
- Postoji li opasnost zlorabe moći?